

Zich vestigen als zelfstandige

U wilt zelfstandige worden en u heeft meestal meer dan één reden om voor eigen rekening te willen werken: u bent graag uw eigen baas, u wilt uw creativiteit uiten, u wenst uw droom te realiseren,...

Zich vestigen als zelfstandige ligt niet altijd voor de hand !

Wij willen u hierbij helpen.

**Voor ons is de zelfstandige meer dan een nummer.
U ontplooit uw talenten, wij doen de rest !**

Verplichtingen als zelfstandige

Opening van een financiële rekening

Elke handelaar en elke ambachtsman moet een financiële rekening openen bij een financiële instelling.

Dit rekeningnummer moet vermeld worden op alle facturen en op alle documenten die een betaling eisen.

Inschrijving bij de KBO via het Ondernemingsloket (EOL)

De Kruispuntbank voor Ondernemingen gaat over tot de identificatie van ondernemingen met behulp van een uniek nummer: het **ondernemingsnummer**.

De opdracht van de EOL is :

- werken als loket voor inschrijvingen, wijzigingen of schrappingen van de gegevens van handelsvennootschappen in de Kruispuntbank van Ondernemingen
- tussenkomen in het kader van de wetgeving met betrekking tot de toegang tot het beroep (nazicht toegangsvoorwaarden en vereiste bekwaamheden)
- eventuele formaliteiten tegenover de federale overheidsdiensten
- de toegang verzekeren tot gegevens die opgeslagen zijn bij de Kruispuntbank.
- de inschrijvingsrechten en andere kosten die de wet heeft opgelegd, innen voor rekening van de Schatkist
- bewaren van de archieven van neergelegde stukken
- het "on-line" invoeren van de aanvraag tot onderwerping bij de BTW;
- vergunningen afleveren voor het uitoefenen van ambulante en kermisactiviteiten

Geleidelijk aan zullen zij andere bevoegdheden krijgen.

Het Ondernemingsloket PARTENA: Uw partner voor de realisatie van de administratieve taken van uw onderneming.

Een commerciële of artisanale onderneming opstarten, betekent voor:

eenmanszaken:

- onderzoek van de ondernemingsvaardigheden door het EOL;
- inschrijving in de KBO, toekenning van de commerciële hoedanigheid en van een ondernemingsnummer;
- activering van de BTW-hoedanigheid in de KBO door de BTW-administratie
- activering van de hoedanigheid 'werkgever RSZ' in de KBO door de RSZ.

vennootschappen:

- invoering van de gegevens in de KBO en toekenning van het ondernemingsnummer door de griffie van de rechtbank van koophandel.
- onderzoek van de ondernemingsvaardigheden door het EOL.
- inschrijving als handelsonderneming (activering van de commerciële hoedanigheid) en registratie van de vestigingseenheden (exploitatiezetels) in de KBO door het EOL;
- activering van de BTW-hoedanigheid in de KBO door de BTW-administratie;
- activering van de hoedanigheid 'werkgever RSZ' in de KBO door de RSZ.

Welke andere diensten kan het EOL
PARTENA u aanbieden ?

Naast de wettelijke opdrachten, biedt het EOL PARTENA u een brede waaier van aanvullende diensten aan, waaronder:

- verrichtingen bij de BTW-administratie (inschrijving en schrapping);
- samenstelling van uw dossier om een aannemersnummer te verkrijgen;
- neerlegging van aktes bij de griffie van de rechtbank van koophandel;
- juridische analyse van uw onderneming in het kader van toegang tot het beroep en inschrijving in de KBO;
- eetwarenvergunningen afgeleverd door het FAVV;
- gelijkwaardigheid van diploma's.

Bovendien kan u, dankzij onze bevoorrechte partners, genieten van volgende diensten:

- van de dienstverlening van het **Sociaal secretariaat voor werkgevers PARTENA** indien u personeel in dienst heeft. Hun core business is de loonadministratie en het beheer van Human Resources. Hun bekwaamheid en specifieke specialisaties vervolledigen de uwe. Zo spaart u tijd en geld, wat u efficiënt kan investeren in de ontwikkeling van uw hoofdzakelijke activiteit;
- van de schakel tussen de werkgever, de gezinnen en de Overheid, namelijk het **Kinderbijslagfonds PARTENA**, het grootste van het land;
- van de diensten van het **Ziekenfonds PARTENA-OZV**;
- van de hulpmiddelen bij het oprichten van ondernemingen, zoals het programma Offerte & Facturatie, Commercieel beheer, Business Plan, enz. Een waaier van onmisbare en simpele programma's om uw start te vereenvoudigen en om u toe te laten meer tijd te besteden aan uw job of met uw klanten, en dit via **EBP Business Software**;

Een omvangrijk netwerk van agentschappen over gans België waar u kan genieten van de begeleiding en de bekwaamheid van onze raadgevers, staat klaar voor u.

MEER INFORMATIE ?

Bezoek onze website:

www.ondernemingsloket.partena.be

Inschrijving bij de B.T.W.

Ondernemers die een zelfstandige activiteit uitoefenen als leverancier van diensten of als handelaar, moeten zich bij de B.T.W. inschrijven.

Deze inschrijving kan gebeuren via het plaatselijk belastingkantoor of beter nog, **via ons Ondernemingsloket** (zie hierboven).

Aansluiting bij een sociaal verzekeringsfonds

Het sociaal statuut is van toepassing voor zelfstandigen en helpers, voor elke activiteit die in België als hoofd- of als bijberoep wordt uitgeoefend.

In de meeste gevallen, zowel voor Belgen als buitenlanders, heeft de plaats waar de activiteit wordt uitgeoefend voorrang op de verblijfplaats van de zelfstandige.

Indien een zelfstandige activiteit in België wordt uitgeoefend samen met een andere activiteit (loontrekkende of niet) in een ander land, zal het land van onderwerping bepaald worden door talrijke internationale overeenkomsten.

Zelfstandigen

Elke natuurlijke persoon die een beroepsactiviteit uitoefent waardoor hij noch door een arbeidsovereenkomst, noch door een statuut (overheidsdiensten) verbonden is, wordt beschouwd als zelfstandige.

Voorbeelden:

- de verantwoordelijke van een eenmanszaak
- leden van een feitelijke vereniging
- vennoten van een coöperatieve vennootschap
- personen die een vrij beroep uitoefenen
- personen die een mandaat uitoefenen in een handelsvennootschap

Helpers

Elkeen die een zelfstandige bij de uitoefening van zijn activiteit bijstaat of vervangt, wordt beschouwd als helper. De helper mag ten opzichte van de zelfstandige niet gebonden zijn via een arbeidsovereenkomst.

De zelfstandige is altijd solidair aansprakelijk indien de helper zijn sociale bijdragen niet betaalt.

In volgende gevallen is de helper **niet** onderworpen:

- indien hij een occasionele activiteit uitoefent die niet langer duurt dan 90 kalenderdagen per jaar
- indien hij een regelmatige activiteit uitoefent als student die geniet van kinderbijslag
- indien hij de leeftijd van 20 jaar nog niet bereikt in het jaar waarin hij zijn activiteit uitoefent; indien hij huwt, zal hij wel onderworpen zijn vanaf het kwartaal waarin het huwelijk plaatsvindt.

Opmerking: de specifieke regels voor meewerkende echtgenoten zullen in een afzonderlijk hoofdstuk behandeld worden.

Hoofdberoep of bijberoep ?

Hoofdberoep: Dit geldt voor personen:

- die naast hun zelfstandige activiteit geen andere activiteit hebben;
- die niet het minimum bereiken aan prestaties in het loontrekkend stelsel (of gelijkgesteld) en daardoor niet genieten van het barema voor zelfstandigen in bijberoep.

Bijberoep:

De zelfstandige activiteit zal als bijberoep beschouwd worden indien de zelfstandige, naast deze activiteit die recht geeft op de verplichte verzekering in het statuut voor zelfstandigen, een andere hoofdzakelijke en regelmatige activiteit uitoefent in België.

Deze activiteit moet onder een ander pensioenstelsel vallen dan het bijberoep dat als zelfstandige wordt uitgeoefend.

De andere activiteit zal als hoofdzakelijk en regelmatig worden beschouwd indien het gemiddeld aantal arbeidsuren per kwartaal minstens gelijk is aan de helft van het aantal maandelijks gepresteerde uren door iemand die voltijds tewerkgesteld is in dezelfde onderneming of, zoniet, in dezelfde activiteitssector.

In de onderwijssector moet de activiteit van de vastbenoemde leerkracht overeenstemmen met minstens 6/10 van het uurrooster voorzien voor de toekenning van een volledige bezoldiging.

In bepaalde gevallen laat de uitoefening van een loontrekkende activiteit in het buitenland ook toe om de zelfstandige activiteit in België als bijkomende activiteit te beschouwen.

laatste versie: 04/03/2009

Bijzondere gevallen:

In bepaalde gevallen blijft de zelfstandige in bijberoep, zelfs al oefent hij geen hoofdberoep meer uit, namelijk:

Wanneer hij een vervangingsinkomen ontvangt **dat minstens gelijk is aan het minimumpensioen voor alleenstaanden (10.485,68€ sinds 01.10.2008)**, bv.: sociale toelagen (ziekten en invaliditeitsuitkeringen of werkloosheidsuitkering), uitkering wegens arbeidsongeval, ongeval op de weg naar het werk of beroepsziekte die minimum een invaliditeit van 66% veroorzaken (en op voorwaarde dat de arbeid toegelaten is).

Gelijkstelling met een bijberoep:

Gehuwden of weduwnaars / weduwen die in hoofdberoep zijn aangesloten, vastbenoemde onderwijzers die een uurrooster presteren van minstens 5/10 maar minder dan 6/10 en studenten kunnen onder bepaalde voorwaarden en **op aanvraag**, gelijkgesteld worden met personen in bijberoep, voor zover hun beroepsinkomsten van 2009 niet hoger liggen dan **6.194,09€** (bedrag op 1/01/2009).

Een **student** is iemand, jonger dan 25 jaar, en die een attest van school kan voorleggen.

Keuze van het sociaal verzekeringsfonds en termijnen

Om een sociaal verzekeringsfonds te kiezen, heeft een zelfstandige **90 dagen tijd vanaf het begin van zijn activiteit**.

Wanneer deze termijn verstreken is, zal hij door het Rijksinstituut voor Sociale Verzekeringen der Zelfstandigen (RSVZ) in gebreke gesteld worden. Indien hij zich niet aansluit binnen de 30 dagen na deze ingebrekestelling, zal hij ambtshalve aangesloten worden bij de Nationale Hulpkas voor de Sociale Verzekeringen der Zelfstandigen.

De aansluitingsverklaring mag ten vroegste **6 maanden** voor het begin van de activiteit ingevuld worden.

Bij laattijdige aansluiting:

Een verhoging van **3% per kwartaal** zal berekend worden op de verschuldigde sociale bijdragen.

Bovendien zal een **bijkomende jaarlijkse intrest van 7%** toegepast worden op de bijdragen of op een gedeelte ervan die op 31 december nog onbetaald zijn, voor zover deze voor het eerst tijdens dat jaar gevorderd werden.

De sociale bijdragen

De sociale bijdragen die geïnd worden door de sociale verzekeringsfondsen dekken 3 sectoren van het sociaal statuut: **het pensioen, de kinderbijslag en de ziekte- en invaliditeitsverzekering**. Sinds 01.01.2008 omvatten de gezondheidszorgen zowel de grote als de kleine risico's.

Berekeningsbasis:

De sociale bijdragen worden berekend in functie van de beroepsinkomsten die de onderworpen als zelfstandige ontvangen heeft tijdens het voorlaatste aanslagjaar dat voorafgaat aan het jaar waarvoor de bijdragen verschuldigd zijn.

Voorbeeld: Sociale bijdragen van 2009 berekend op basis van het aanslagjaar 2007 en dus op de inkomsten verworven in 2006.

De beroepsinkomsten worden jaarlijks aan het sociaal verzekeringsfonds meegedeeld door de Administratie der belastingen, via het Rijksinstituut voor Sociale Verzekeringen der Zelfstandigen (R.S.V.Z.).

Beroepsinkomsten:

Dit zijn de bruto beroepsinkomsten, verminderd met de bedrijfslasten en eventueel met de bedrijfsverliezen, voor aftrek van vergoedingen en bezoldigingen.

De sociale bijdragen worden beschouwd als bedrijfslasten en zijn dus fiscaal aftrekbaar.

Indexatie:

Deze inkomsten die als berekeningsbasis dienen, worden aangepast aan de schommelingen van de kosten van het levensonderhoud. De aanpassingscoëfficiënt wordt bij de aanvang van elk boekjaar per koninklijk besluit vastgesteld.

Begin van activiteit

Voorlopige sociale bijdragen:

Gezien er bij het begin van de activiteit geen fiscale referentie is, betaalt de onderworpen, bij wijze van voorschot, elk kwartaal voorlopige sociale bijdragen. Hij heeft de keuze tussen twee mogelijkheden:

Het wettelijke forfait betalen:

☛ **Hoofdberoep**

Vanaf het begin van de activiteit tot en met het laatste kwartaal van het eerste kalenderjaar dat vier kwartalen van onderwerping omvat: **631,45€** per kwartaal (bedrag op 01.01.2009)

Voor de vier volgende kwartalen: **646,85€** per kwartaal (bedrag op 01.01.2009)

Voor de volgende kwartalen: **662,25€** per kwartaal (bedrag op 01.01.2009)

De voorlopige bijdragen die verschuldigd zijn vanaf 2009 zijn van toepassing voor zelfstandigen die hun activiteit aanvingen vanaf het tweede kwartaal van 2006.

☛ **Bijberoep**

Vanaf het begin van de activiteit tot het einde van het eerste volledige kalenderjaar **69,86€** per kwartaal (bedrag op 01.01.2009)

Voor het tweede jaar van activiteit: **71,56€** per kwartaal (bedrag op 01.01.2009).

Voor het derde jaar van activiteit: **73,27€** per kwartaal (bedrag op 01.01.2009).

Opmerking: Personen die hun activiteit uitoefenen in bijberoep en zij die een pensioen ontvangen, kunnen, op hun aanvraag en mits bewijs van de lage inkomsten, van het sociaal verzekeringsfonds de toelating krijgen om geen voorlopige bijdragen te betalen.

Betalen op basis van een geschat inkomen:

De zelfstandige kan, vanaf **het begin van zijn aansluiting**, vrijwillig bijdragen betalen op een hogere basis. Voordelen hiervan zijn:

- de regularisatie na drie jaar minder zwaar maken
- fiscale winst aangezien de sociale bijdragen gelijkgesteld worden met bedrijfslasten en dus fiscaal aftrekbaar zijn
- betere planning van de lasten

Indien de zelfstandige bijdragen betaalde die hoger blijken te zijn dan de definitieve bijdragen die bij de regularisatie berekend werden, betaalt het sociaal verzekeringsfonds het saldo terug met een **bonificatie**.

Bonificatie ingeval van vervroegde betaling van sociale bijdragen

Indien de zelfstandige bij de aanvang van zijn activiteit, bijdragen betaalt op basis van een geschat inkomen en dus anticipeert op de toekomstige regularisatie van zijn sociale bijdragen, zal een bonificatie toegekend worden, volgens de volgende principes:

- Een intrest die berekend wordt op het verschil tussen het wettelijke forfait en de betaalde sociale bijdragen.

Vroeger werd een moratoriumintrest toegekend op het verschil tussen het vooraf betaalde bedrag en het bedrag dat verschuldigd was na de regularisatie.

Voortaan zal de bonificatie (die de moratoriumintresten vervangt) betrekking hebben op het verschil tussen het vooraf betaalde bedrag en het verplichte forfait, zonder rekening te houden met het bedrag van de definitieve bijdragen. Het nieuwe systeem is dus voordeliger.

- Een intrest van 0,75% per kwartaal vervroeging.

Op het ogenblik van de regularisatie (dus twee of drie jaar later) zal de zelfstandige een intrest ontvangen van X keer 0,75% op het verschil tussen het bedrag dat hij reeds betaald heeft en het verplichte forfait. Indien de regularisatie tweeënhalf jaar (tien kwartalen) na de betaling gebeurt, zal de bonificatie $10 \times 0,75\% = 7,5\%$ bedragen.

Enkele concrete voorbeelden:

Voorbeeld 1:

Forfaitaire bijdrage van het derde kwartaal 2009 = 631,45€

De zelfstandige betaalt 1.500,00 € in plaats van het forfait, op 25 september 2009

De regularisatie, op basis van het inkomen van 2009, wordt uitgevoerd op 5 mei 2011.

- ➔ *wat ook het bedrag van de definitieve bijdragen is, de zelfstandige zal recht hebben op een bonificatie voor het derde kwartaal 2009, van $(1.500,00 \text{ €} - 631,45 \text{ €} = 868,55 \text{ €}) \times 0,75\% \times 7 \text{ kwartalen} = 45,60 \text{ €}$*

Voorbeeld 2:

Forfaitaire sociale bijdragen van 2009 = 4 x 631,45 €.

De zelfstandige betaalt 4 maal 631,45 € aan het einde van elk kwartaal.

Op 28 december 2009 betaalt hij een supplement van 4 x 1.000,00 € voor de 4 kwartalen.

De regularisatie, op basis van het inkomen van 2009, wordt uitgevoerd op 20 februari 2012.

- ➔ *wat ook het bedrag van de definitieve bijdragen is, de zelfstandige zal recht hebben op een bonificatie voor het ganse jaar 2009, van $(4 \times 1.000,00 \text{ €}) \times 0,75\% \times 9 \text{ kwartalen} = 270,00 \text{ €}$.*

Regularisaties

Wij hebben reeds gezien dat, tijdens de periode van beginactiviteit, dus tot het einde van het derde volledige kalenderjaar, de zelfstandige voorlopige sociale bijdragen betaalt.

Deze worden aangepast wanneer het definitieve inkomen meegedeeld wordt door de Belastingadministratie.

Dan spreken we van **regularisaties**.

Er wordt overgegaan tot de regularisatie van de voorlopige sociale bijdragen, eenmaal de inkomsten van de voorlopige activiteit gekend zijn. De regularisatie van de voorlopige bijdragen gebeurt jaar per jaar en als volgt:

De bijdragen die sedert het begin van de activiteit tot en met het laatste kwartaal van het eerste volledige kalenderjaar geïnd werden, worden geregulariseerd op basis van de niet **geïndexeerde** inkomsten van het eerste volledige kalenderjaar van onderwerping.

De voorlopige bijdragen met betrekking tot de volgende kalenderjaren worden respectievelijk geregulariseerd op basis van de inkomsten van het tweede en derde volledige kalenderjaar. Deze inkomsten zullen **niet** geïndexeed worden.

Bij stopzetting voor het einde van het eerste kalenderjaar dat vier kwartalen van onderwerping omvat, worden de voorlopige sociale bijdragen definitief.

Bij stopzetting voor het einde van het tweede of derde volledige kalenderjaar, worden de voorlopige sociale bijdragen met betrekking tot het kalenderjaar dat niet volledig is, geregulariseerd op basis van de inkomsten van het voorafgaande volledige kalenderjaar.

Betaling van de sociale bijdragen

De sociale bijdragen worden geïnd door het sociaal verzekeringsfonds. Het bedrag moet uiterlijk **de laatste werkdag van het betrokken kwartaal** op de rekening van het sociaal verzekeringsfonds staan.

Uitzonderingen: In geval van een tijdige aansluiting moet de betaling van de sociale bijdragen van de eerste twee kwartalen van onderwerping en deze van de regularisatiebijdragen gebeuren vóór het einde van het kwartaal dat volgt op het kwartaal waarin de regularisatieafrekening verstuurd werd.

De trimestriële sociale bijdragen zijn ondeelbaar en dus volledig verschuldigd voor elk begonnen kwartaal.

Laattijdige betaling:

Wanneer de sociale bijdragen op de vervaldag niet betaald werden, wordt het bedrag van de bijdragen forfaitair verhoogd met **3% per kwartaal vertraging** (12% per jaar). Bovendien wordt een **bijkomende jaarlijkse intrest van 7%** toegepast op de bijdragen of gedeelten van bijdragen die niet betaald zijn op 31 december, voor zover deze bijdragen voor het eerst gevorderd werden gedurende dit jaar.

Verjaring:

De inning van de bijdragen verjaart ambtshalve na 5 jaar, te rekenen vanaf 1 januari die volgt op het jaar waarvoor ze verschuldigd zijn. Voor de bijkomende regularisatiebijdragen bij begin van activiteit begint de verjaringstermijn pas te lopen vanaf 1 januari van het derde jaar dat volgt op het jaar waarin de activiteit gestart werd.

De toepassing van deze maatregel mag echter niet voor gevolg hebben dat de regularisatiebijdragen van een bepaald jaar verjaren vóór de voorlopige bijdragen die voor hetzelfde jaar werden aangerekend.

laatste versie: 04/03/2009

Vrijstelling

De Commissie voor Vrijstelling van Bijdragen, opgericht bij de FOD Middenstand en Landbouw kan een vrijstelling van bijdragen verlenen indien de zelfstandige behoefte is of in een toestand komt die de behoefte benadert.

De aanvraag daartoe moet per aangetekende brief of verzoekschrift gericht worden **tot het sociaal verzekeringsfonds**.

Deze aanvraag moet binnen de 12 maanden gebeuren die volgen op het kwartaal waarop de bijdrage betrekking heeft, of op het kwartaal van verzending van de afrekening als het om regularisatiebijdragen gaat.

Personen die hun zelfstandig beroep als bijberoep uitoefenen, worden geacht niet in een staat van behoefte te verkeren: de aanvraag tot vrijstelling van deze kwartalen zal dan ook als onontvankelijk worden beschouwd.

Binnen het kader van de onderwerping als **meewerkende echtgenoot**, kan de Commissie enkel vrijstelling verlenen indien een vrijstelling toegekend werd aan de geholpen echtgenoot, voor de sociale bijdragen die betrekking hebben op dezelfde kwartalen.

Het indienen van een aanvraag om vrijstelling heeft géén opschortende werking wat betreft de invorderbaarheid van de bijdragen of de toepassing van verhogingen.

Periodes waarvoor een vrijstelling verleend werd, worden niet in aanmerking genomen voor het vaststellen van de pensioenrechten (behalve voor periodes gesitueerd vóór 01.01.1981).

Gelijkstelling met een zelfstandige activiteit

Personen die hun zelfstandige beroepsactiviteit hebben stopgezet kunnen onder bepaalde voorwaarden hun rechten op uitkeringen, voorzien in het stelsel van de sociale zekerheid voor zelfstandigen (d.w.z. pensioen, ziekte- en invaliditeitsverzekering, kinderbijslag), behouden.

Zonder betaling van bijdragen:

- indien de beroepsactiviteit een einde nam ingevolge een faillissement of een ontbinding van gerechtelijk akkoord, zonder bedrieglijk karakter. In dit geval geldt de gelijkstelling voor maximum 4 kwartalen. Daarnaast kan belanghebbende gedurende maximum 12 maanden aanspraak maken op een financiële uitkering.

Opmerking: de rechten op pensioen worden niet behouden.

- indien de beroepsactiviteit stopgezet werd wegens ziekte met een arbeidsongeschiktheid van minstens 66%. In dit geval kan de gelijkstelling toegekend worden voor een onbepaalde duur.
De zelfstandige dient weliswaar in regel te zijn met zijn sociale bijdragen op het ogenblik van zijn aanvraag.

Met betaling van sociale bijdragen (voortgezette verzekering / vrijwillige betalingen):

- indien de zelfstandige beroepsactiviteit eindigde om gelijk welke andere reden. In dit geval wordt de gelijkstelling beperkt tot maximum 2 jaar (plus 5 jaar indien de zelfstandige de wettelijke pensioenleeftijd bereikt op het einde van deze periode).

Het voordeel van de voortgezette verzekering kan slechts worden toegekend indien de zelfstandige in regel is met zijn sociale bijdragen op het ogenblik van zijn aanvraag.

De aanvraag tot gelijkstelling of voortgezette verzekering moet ingediend worden bij het Sociaal verzekeringsfonds dat het dossier doorverwijst naar het R.S.V.Z.. Enkel deze instantie is bevoegd om een beslissing te nemen.

De meewerkende echtgenoot

De meewerkende echtgenoot is de partner van een zelfstandige (via een huwelijks- of samenlevingsovereenkomst); hij helpt effectief bij de uitoefening van de zelfstandige activiteit en heeft geen inkomsten uit een andere activiteit.

Sinds 1 juli 2005 zijn de meewerkende echtgenoten verplicht onderworpen aan het volledige statuut van de zelfstandigen.

Uitzondering: voor personen die geboren zijn vóór 1 januari 1956 blijft het volledige statuut facultatief.

Wie wordt als meewerkende echtgenoot beschouwd ?

▪ Een vermoeden ...

De echtgeno(o)t(e) van een zelfstandige die zelf geen sociale rechten heeft die minstens gelijkwaardig zijn aan deze van zelfstandigen (kinderbijslag, pensioen, ziekte- en invaliditeitsverzekering) wordt vermoed help(st)er te zijn van deze zelfstandige.

▪ Tot bewijs van het tegendeel

Wanneer hij/zij de zelfstandige niet of niet meer helpt, moet de meewerkende echtgenoot een verklaring op eer invullen, waarin hij stelt dat hij geen helper is en deze terugsturen naar het sociaal verzekeringsfonds.

Om rechten te krijgen, moeten sociale bijdragen betaald worden (cijfers op 1/01/2009 – voorlopige bijdragen voor begin activiteit):

- ministatuut: **24,33€** per kwartaal
- maxistatuut:
  - 1ste jaar van activiteit: **277,40€** per kwartaal
  - 2de jaar van activiteit: **284,16€** per kwartaal
  - 3de jaar van activiteit: **290,93€** per kwartaal

Nadien zullen deze sociale bijdragen geregulariseerd worden in functie van de netto belastbare inkomsten.

De vennootschapsbijdrage

Sinds 1 juli 1992 moeten alle ondernemingen die in België onderworpen zijn aan de vennootschapsbelasting of aan de belasting van niet-inwoners, zich aansluiten bij een sociaal verzekeringsfonds voor zelfstandigen en er een jaarlijkse forfaitaire bijdrage betalen.

Sedert 2004 is er niet één vast bedrag meer, maar twee bedragen. De jaarlijkse bijdragen werden voor 2008 als volgt vastgesteld:

- vennootschappen met een balanstotaal dat in 2006 niet hoger is dan 570.109,42 € (of niet meegedeeld) betalen **347,50 €**
- vennootschappen met een balanstotaal dat in 2006 hoger is dan dit bedrag, betalen **852,50 €**
- voor vennootschappen, opgericht in 2007 of in 2008 zal **347,50 €** gevorderd worden.

Vennootschappen die zich in een toestand van faillissement, concordaat of vereffening bevinden, kunnen van deze verplichting worden vrijgesteld.

laatste versie: 04/03/2009

Een vennootschap die kan aantonen dat zij gedurende een aanslagjaar geen activiteit heeft uitgevoerd kan voor de overeenstemmende periode vrijgesteld worden van de betaling van de vennootschapsbijdrage.

Dit kan bewezen worden door een (gratis) attest van de belastingadministratie, dat aantoont dat de vennootschap in de betreffende periode geen enkele commerciële of burgerlijke activiteit heeft uitgeoefend (attest van niet-onderwerping).

Indien er geen attest van de belastingadministratie kan afgeleverd worden omdat het eerste fiscale jaar meer dan een kalenderjaar bestrijkt en de BTW-plicht ontbreekt, dan kan het bewijs eveneens geleverd worden aan de hand van de oprichtingsakte/statuten die uitdrukkelijk bepalen dat de activiteiten pas aanvangen in het jaar volgend op het jaar van oprichting.

Termijn van aansluiting en sanctie:

De aansluiting moet gebeuren binnen de 90 kalenderdagen na de oprichting van de vennootschap of na het feit dat haar onderwerpt aan de vennootschapsbelasting of de belasting der niet-inwoners.

Na deze termijn wordt de vennootschap door het R.S.V.Z. in gebreke gesteld en heeft de vennootschap nog 30 dagen om zich aan te sluiten bij een sociaal verzekeringsfonds. Na deze termijn van 30 dagen zal de vennootschap ambtshalve worden aangesloten bij de Nationale Hulpkas voor Sociale Verzekeringen der Zelfstandigen.

Betaling van de bijdrage:

De bijdrage moet vóór 1 juli van ieder jaar betaald zijn of ten laatste vóór het einde van de derde maand die volgt op de maand van de oprichting van de vennootschap of op de maand van onderwerping aan de belasting der niet-inwoners.

Bij laattijdige betaling wordt een verhoging van 1% per kalendermaand toegepast op de bijdrage of op het onbetaalde gedeelte ervan.

Vrijstelling van de bijdrage:

Personenvennootschappen, opgericht en ingeschreven bij de Kruispuntbank voor Ondernemingen na 1 januari 1991, waar noch de zaakvoerder(s), noch de meerderheid van de werkende vennoten (de zaakvoerder niet inbegrepen) onderworpen waren aan het sociaal statuut der zelfstandigen gedurende meer dan 3 van de 10 jaar voorafgaand aan de oprichting van de vennootschap, kunnen een vrijstelling genieten tijdens de eerste drie jaar van hun bestaan.

De sociale bescherming van de zelfstandige

Kinderbijslag

Elke zelfstandige die zijn activiteit als hoofdberoep uitoefent, kan aanspraak maken op kinderbijslag voor zijn kinderen, de kinderen van zijn echtgenote en de gemeenschappelijke kinderen van de echtgenoten.

Wanneer één van beide echtgenoten echter een activiteit als werknemer uitoefent, zal het prioritair recht op deze bijslag onderzocht worden in het stelsel voor werknemers, dat voordeliger is.

Kraamgeld en adoptiepremie:

Een eenmalige premie wordt toegekend bij geboorte of bij adoptie.

Deze premie bedraagt momenteel **1.129,95€** voor een eerste geboorte of voor een adoptie. Vanaf de tweede geboorte wordt de premie teruggebracht tot **850,15€** (bedragen op 01.01.2009).

Aansluiting bij een ziekenfonds

De aansluiting bij een ziekenfonds is een morele verplichting. Wij kunnen u hierbij helpen.

Verzekering "Kleine risico's"

Sinds 1 januari 2008 is de verzekering "kleine risico's" verplicht voor alle zelfstandigen. Zij wordt geïntegreerd in de betaling van de sociale bijdragen.

Bijgevolg hebben alle zelfstandigen, net als werknemers, recht op de terugbetaling van doktersvisites, geneesmiddelen, tandartskosten, ...

Arbeidsongeschiktheid

De uitkeringen wegens arbeidsongeschiktheid zijn enkel voorbehouden aan de titularis die zijn bijdragen heeft betaald en zijn wachttijd heeft vervuld.

De primaire ongeschiktheidsuitkering wordt slechts betaald vanaf de tweede maand arbeidsongeschiktheid en dit gedurende 11 maanden. Een bijkomende verzekering kan bij een verzekeringsmaatschappij onderschreven worden om de maanden, die niet gedekt zijn door het ziekenfonds, te verzekeren.

De invaliditeitsuitkering begint vanaf het verstrijken van de primaire ongeschiktheid en blijft verschuldigd tot de normale pensioenleeftijd.

laatste versie: 04/03/2009

Dagelijkse uitkeringen wegens arbeidsongeschiktheid (op 01.01.2009)

Primaire ongeschiktheid (per dag)

- titularis met personen ten laste: **44,54 €**
- alleenstaande titularis: **33,61 €**
- samenwonende titularis: **28,92 €**

Invaliditeit

- titularis **met** personen ten laste die zijn beroepsactiviteit **beëindigd** heeft: **46,89 €**
- titularis die **alleenstaande** is en die zijn beroepsactiviteit **beëindigd** heeft: **37,52 €**
- titularis die **samenwonende** is en die zijn beroepsactiviteit **beëindigd** heeft: **31,85 €**
- titularis **met** personen ten laste die zijn beroepsactiviteit **niet beëindigd** heeft: **44,54€**
- titularis die **alleenstaande** is en die zijn beroepsactiviteit **niet beëindigd** heeft: **33,61 €**
- titularis die **samenwonende** is en die zijn beroepsactiviteit **niet beëindigd** heeft: **28,92 €**

Moederschap

Sinds 01 juli 2007 hebben de vrouwelijke zelfstandigen recht op 8 weken **moederschapsrust** (9 weken bij een meerling).

Om een beter evenwicht te creëren tussen het privé- en beroepsleven van de vrouwelijke zelfstandige, kan zij vanaf 01 januari 2009 deze moederschapsrust op een soepelere wijze opnemen:

Er is een verplichte periode van rust bestaande uit drie weken, een week voor de geboorte en twee weken erna. De vrouwelijke zelfstandige kan kiezen of ze een of twee weken prenataal verlof neemt.

Daarnaast is er een periode van vijf weken facultatieve moederschapsrust (6 weken bij een meerling). De vrouwelijke zelfstandige kan deze facultatieve rust opnemen in één of meer periodes van 7 kalenderdagen en dit tot 21 weken vanaf het einde van de verplichte rust.

De titularis moet gedurende deze periode elke activiteit stopzetten. Zij ontvangt een moederschapsuitkering van **368,36€** (op 01.01.2009) per week dat de activiteit wordt stopgezet.

De uitkering zal in twee keer betaald worden door het ziekenfonds. De eerste keer binnen de maand na het einde van de verplichte rust. Een tweede keer binnen de maand na de definitieve hervatting van de zelfstandige activiteit.

De aanvraag moet gestaafd zijn door een uittreksel van de geboorteakte of door een medisch geboortetest van de geneesheer, waarin de bevalling bevestigd wordt.

Moederschaps hulp met dienstencheques voor zelfstandigen

Om de vrouwelijke zelfstandige, die net bevallen is, toe te laten haar beroepsactiviteit makkelijker te hervatten, kan zij aanspraak maken op 105 gratis dienstencheques.

De dienstencheques worden ingeruild om thuis een beroep te kunnen doen op de diensten van een persoon die huishoudelijke taken verricht (één cheque per uur).

Aanvraag bij het sociaal verzekeringsfonds:

De aanvraag moet door de zelfstandige schriftelijk worden ingediend of ter plaatse worden overhandigd bij het sociaal verzekeringsfonds, en dit ten vroegste vanaf de 6e maand van de zwangerschap en ten laatste op het einde van de 15e week na de bevallingsdatum. Na deze datum is de aanvraag niet langer ontvankelijk.

Het sociaal verzekeringsfonds is dus de enige tussenpersoon voor de zelfstandige. Zij zal aan de zelfstandige een ontvangstbewijs overmaken, samen met de voorwaarden waaraan de toekenning van deze dienstencheques onderworpen is.

Aarzel niet ons te contacteren indien u hierover meer informatie wenst.

Een kind adopteren ? Adoptieverlof

Vanaf 1 februari 2007 kunt u ook als zelfstandige adoptieverlof met een bijhorende uitkering krijgen.

Adoptieverlof:

Het verlof bedraagt:

- 4 weken bij adoptie van een kind tussen 3 en 8 jaar;
- 6 weken bij adoptie van een kind jonger dan 3 jaar.

De adoptie van een gehandicapt kind geeft recht op een verduubeling van het verlof.

U moet het adoptieverlof laten aanvangen binnen de twee maanden te rekenen van de dag van inschrijving op het thuisadres; uw verlof eindigt in elk geval op de dag dat uw kind 8 jaar wordt.

Tijdens het adoptieverlof mag u geen enkele beroepsactiviteit uitoefenen en geen arbeidsongeschiktheids- of invaliditeitsuitkeringen ontvangen.

Adoptie-uitkering:

U moet de uitkering aanvragen bij het ziekenfonds en dit ten laatste op de dag van officiële inschrijving op het thuisadres (op straffe van verval).

Het bedrag is hetzelfde als dit van de moederschapsuitkering.

De betaling gebeurt in één keer, ten laatste in de maand van aanvang van het adoptieverlof

Het pensioen

De wettelijke pensioenleeftijd (rustpensioen)

De wettelijke pensioenleeftijd is vanaf 01 januari 2009 65 jaar voor zowel mannen als vrouwen. In de overgangsfase tussen 1 juli 1997 en 1 januari 2009 werd de pensioenleeftijd voor vrouwen progressief opgetrokken van 60 naar 65 jaar.

laatste versie: 04/03/2009

Het vervroegd pensioen

Zowel vrouwen als mannen kunnen een vervroegd pensioen nemen op 60 jaar. Sinds 2005 is dit vervroegd pensioen enkel nog mogelijk voor wie een actieve loopbaan heeft van minstens 35 jaar.

Het vervroegd pensioen dat aanvangt vóór 1 januari 2007 zal verminderd worden met 5% per jaar vervroeging. Een vervroegd pensioen dat ten vroegste ingaat op 1 januari 2007 wordt verminderd met 7% tot 3% per jaar vervroeging, afhankelijk van de leeftijd.

Toegelaten beroepsinkomsten voor gepensioneerden (op 01.01.2009)

Elke beroepsactiviteit die uitgeoefend wordt door de gepensioneerde of zijn echtgeno(o)t(e) moet het voorwerp uitmaken van een voorafgaandelijke verklaring, zelfs indien deze inkomsten het bedrag van de toegelaten inkomsten niet overschrijden.

Deze verklaring moet door de pensioengerechtigde opgemaakt worden op een formulier dat hem ter beschikking gesteld wordt op het gemeentehuis van zijn verblijfplaats (model 74) en moet **ten laatste** binnen de 30 dagen na het begin van de activiteit ingediend worden.

Indien de inkomsten uit deze activiteit de toegelaten begrenzings overschrijden, wordt het pensioen verminderd of totaal geschorst.

Toegelaten inkomsten voor wie een pensioen geniet:

- rust- en overlevingspensioen ≥65 jaar:	
▪ zonder kinderen ten laste:	17.149,19 €
▪ met kinderen ten laste:	20.859,98 €
- overlevingspensioen –65 jaar:	
▪ zonder kinderen ten laste:	13.824,00 €
▪ met kinderen ten laste:	17.280,00 €
- vervroegd pensioen (vanaf 60 jaar) of rustpensioen –65 jaar:	
▪ zonder kinderen ten laste:	5.937,26 €
▪ met kinderen ten laste:	8.905,89 €

Het Vrij Aanvullend Pensioen (VAP)

Binnen het kader van het wettelijke stelsel heeft de zelfstandige de mogelijkheid om een bijkomend pensioen op te bouwen door bijdragen te betalen die aftrekbaar zijn van de belastbare beroepsinkomsten.

Zo zal hij niet alleen een appeltje voor de dorst overhouden wanneer hij met pensioen gaat maar hij laat ook de fiscus het grootste gedeelte van zijn storting betalen.

Het Vrij Aanvullend Pensioen voor Zelfstandigen wordt gesplitst in 2 formules:

Het Gewone VAP

Met het Gewone Vrij Aanvullend Pensioen (GVAP) stelt u een kapitaal samen door tijdens het ganse jaar vrijwillig betalingen te doen.

Hoeveel kunt u betalen ? Een jaarlijks bedrag tussen een minimum forfaitair bedrag van 100 € en een maximum van 8,17% van uw netto beroepsinkomsten, met een absoluut plafond van 2.781,06 €.

Wanneer uw pensioen aanvangt, zal het gespaarde bedrag, verhoogd met de gewaarborgde intresten en winstparticipaties, uitbetaald worden in de vorm van kapitaal of in de vorm van rente. Dit bedrag zal onderworpen zijn aan een heel laag belastingsstelsel.

Het Sociale VAP

Het Sociale Vrij Aanvullend Pensioen (SVAP) biedt de zelfstandige alle garanties van een GVAP met dan wel enkele zeer belangrijke sociale en fiscale voordelen.

Deze formule laat toe om **15% meer bij te dragen** dan in het kader van het GVAP, wat 15% meer sociale en fiscale voordelen waarborgt !

Bovendien bouwt de zelfstandige een hoger aanvullend pensioen op aangezien het gespaarde bedrag als volgt wordt opgebouwd:

- het gewaarborgde percentage op het ogenblik van de storting (gewaarborgd percentage op 1/01/2009: 2,50%)
- eventuele winstparticipaties.

Bovenop meer spaarmogelijkheden, zal het SVAP het pensioen financieren ingeval van arbeidsongeschiktheid - van korte of lange duur -, moederschap, zelfs faillissement. In feite zal het Sociaal Fonds de premies betalen gedurende deze periodes van ongeschiktheid.

Ingeval van overlijden voor de verstreken termijn zal het Sociaal Fonds een dekking overlijden verzekeren die equivalent is aan minimum 15 maal uw gemiddelde jaarlijkse bijdrage.

Dankzij deze formule zal, wat ook de levensloop is, het doel dat de zelfstandige zich heeft gesteld, optimaal bereikt kunnen worden.

Onze raadgevers zullen met plezier de belangrijke voordelen met u bespreken.

Hoe kan u ons hiervoor contacteren ?

S.V.Z. PARTENA - Dienst VAP
Anspachlaan 1
1000 Brussel
Tel. 02/549 73 00
www.partena.be
mkt.svz@start.partena.be

De werkloze wordt zelfstandige

Een aantal maatregelen werden genomen om werklozen aan te moedigen om zich als zelfstandige te vestigen of om hun eigen onderneming op te richten:

- Elke werknemer die zijn werk opgeeft of onderbreekt om een zelfstandige activiteit uit te oefenen, kan gedurende 15 jaar zijn rechten als werkzoekende behouden, op voorwaarde dat hij een minimum aantal arbeidsdagen in loondienst kan bewijzen. Hij kan ze doen gelden wanneer hij niet slaagt in zijn opzet, voor zover dat zijn zelfstandige activiteit minstens 6 maanden duurde.

De werkzoekende die zijn werkloosheid onderbreekt om een zelfstandige activiteit uit te oefenen, behoudt gedurende 15 jaar zijn rechten als werkzoekende.

De periode van 15 jaar wordt beperkt tot 9 jaar voor de zelfstandige activiteit gelegen voor 01.08.2007.

- De werkzoekende die wenst opgeleid te worden voor een zelfstandig beroep bij een organisatie, erkend door de FOD Middenstand, kan als werkzoekende vrijstellingen krijgen met betrekking tot de beschikbaarheid, de inschrijving als werkzoekende en de stempelcontrole.
- Elke werkzoekende die werkloosheidsvergoedingen ontvangt en die zich wil voorbereiden op zijn zelfstandige loopbaan kan onder bepaalde voorwaarden en tijdens de 6 maanden die voorafgaan aan het begin van zijn activiteit, bepaalde voorbereidende werken uitvoeren met behoud van werkloosheidsuitkeringen.

Wanneer de zelfstandige effectief zijn activiteit uitoefent, zal hij geen recht meer hebben op werkloosheidsuitkeringen.

- Een volledig uitkeringsgerechtigde werkloze kan onder bepaalde voorwaarden een lening bekomen om zich als zelfstandige te vestigen.

Het Participatiefonds

U vestigen voor eigen rekening, is u eerst verzekeren van de samenhang tussen uw persoonlijk project en uw toekomstige activiteit. De verbintenis van het Fonds? U helpen om al het geluk aan uw kant te hebben om uw project te laten slagen.

- tijdens de voorbereidende fase;
- voor een startlening
- om u te steunen na het opstarten van uw activiteit...

Er bestaan steeds oplossingen !

Voor meer inlichtingen kan u onze site www.fonds.org raadplegen, schrijven of telefoneren naar het fonds, de Lignestraat 1 te 1000 Brussel, Tel. 02/210.87.87, e-mail info@fonds.org

Wil u er meer over weten ? Aarzel dan niet om met ons contact op te nemen via www.partena.be, mkt.svz@start.partena.be of bij uw onthaalkantoor.

Werkgever worden...

...gaat gepaard met heel wat verplichtingen, zoals :

- Inschrijven bij de Rijksdienst voor Sociale Zekerheid (R.S.Z.) ;
- zich aansluiten bij het Kinderbijslagfonds voor werknemers (www.kids.partena.be);
- personeel verzekeren tegen arbeidsongevallen ;
- aansluiten bij een Externe Dienst voor Preventie en Bescherming op het Werk (E.D.P.B.W.).

Een klare kijk hebben op lonen...

...vereist dat u de globale kosten voor de tewerkstelling van een werknemer bepaalt :

- U houdt daarbij rekening met de minimumloonschalen en andere premies die van toepassing zijn in uw paritair(e) comité(s) ;
- u legt bepaalde extralegale voordelen vast zoals maaltijdcheques of een collectieve pensioenbelofte (loonalternatieven die financieel interessant kunnen zijn) ;
- u maakt een budget op en berekent de kosten (sociale bijdragen en fiscale inhoudingen).

Een eerste werknemer aannemen...

... houdt in dat u een hele reeks specifieke formaliteiten vervult :

- U stelt een arbeidsovereenkomst op met daarin de eventuele proeftijd die van uw nieuwe werknemer ;
- u voert de DIMONA uit, een zeer belangrijke formaliteit waarmee u elektronisch aan de R.S.Z. de start van de arbeidsrelatie met uw werknemer meedeelt ;
- u stelt een arbeidsreglement op.

...en maand na maand beheren

- U berekent elke maand opnieuw het loon, houdt rekening met eventuele afwezigheden van de werknemer en andere situaties ; u verwerkt ook mogelijke loonaanpassingen ;
- u geeft de werknemer de nodige informatie over de samenstelling van zijn nettoloon.

laatste versie: 04/03/2009

Vertrouw deze verplichtingen en formaliteiten toe aan een specialist.

Sluit aan bij PARTENA Sociaal Secretariaat

PARTENA Sociaal Secretariaat beschikt over handige tools en specifieke knowhow :

- Deskundige en kwaliteitsvolle dienstverlening ;
- talrijke resources en competenties op maat ;
- gespecialiseerde tools die evolueren met uw behoeften en met de wetgeving die van kracht is.

PARTENA Sociaal Secretariaat biedt u een helpende hand :

- Assistentie bij het vervullen van de nodige formaliteiten ;
- aanvullende dienstverlening op het vlak van sociale zekerheid.

PARTENA Sociaal Secretariaat informeert en geeft opleiding :

- Tal van interactieve workshops ;
- opleidingen over sociale wetgeving, loonbeheer of human resources ;
- juridische publicaties en praktische gidsen ;
- gepaste juridische documentatie via een sterk uitgebouwde website www.payroll.partena.be.

PARTENA Sociaal Secretariaat

Haar activiteiten

PARTENA adviseert en omkadert ondernemingen inzake een efficiënt beheer van hun human resources.

- Payroll Management : PARTENA zorgt voor elk aspect van uw loonadministratie via een prestatiegerichte software op maat ;
- HR Support : PARTENA helpt uw HR-afdeling en verschafft actuele informatie, geeft relevant advies en biedt concrete hulp.

Haar troeven

PARTENA laat u meegenieten van zijn sterke punten : een professionele aanpak, efficiënte en betrouwbare teams, transparante producten en diensten, een ruime ervaring in human resources en een voortdurend streven naar vernieuwing.

Haar gespecialiseerde partners

PARTENA brengt u in contact met haar talrijke partners. Eigenlijk is PARTENA een uniek contactpunt dat toegang biedt tot een uitgebreid gamma sociale en HR-diensten.

Hoe sluit u aan bij PARTENA Sociaal Secretariaat ?

Stuur ons een mailtje via askme@partena.be

Loop even langs in één van onze agentschappen of surf naar onze website www.payroll.partena.be

Op zoek naar loonsimulaties ?

U berekent ze in een handomdraai met **Simul**, de software voor loonsimulaties van PARTENA.

Volgende simulaties zijn mogelijk met **Simul** :

- bruto/netto ;
- netto/bruto ;
- aanvullende opzeggingsvergoeding ;
- totale loonkosten voor de werkgever per uur/maand/jaar (eindejaarspremie, vakantiepremie, ... inbegrepen) ;
- premies, R.S.Z.-verminderingen ;
- fiscaal voordeel bedrijfswagens en vervoerskosten ;
- loonbeslag ;
- uitwinningsvergoeding voor een handelsvertegenwoordiger.

Uw voordelen

- **Simul** is gratis met NetSalary, de tool voor de verwerking van de arbeidsprestaties van uw personeel via het web ;
- bedrijfsvoorheffing en R.S.Z.-bijdragen worden voortdurend bijgewerkt ;
- u kunt de simulaties bewaren en afdrucken.

Meer weten ?

Een beperkte versie van **Simul** (netto/bruto en bruto/netto) is gratis beschikbaar op www.payroll.partena.be.

Stuur een e-mail naar simul@partena.be en ontvang gratis de versie van het lopende kwartaal.

laatste versie: 04/03/2009

